

Obstrüktif Uyku Apnesinin Ağız İçi Apareyle Tedavisinde Uzun Dönem Uyum ve Hasta Deneyimleri

Banu Sağlam Aydınatay, Tülin Taner

Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Ankara

Amaç: Ağız içi aparey tedavisi, hafif düzeyde veya sürekli pozitif havayolu basıncını tolere edemeyen orta düzeyde obstrüktif uyku apne sendromu hastalarında kullanılan başlıca noninvaziv tedavi yöntemidir. Etkili bir ağız içi aparey tedavisi için uyum sorunu oluşturabilecek faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Bu retrospektif, kesitsel çalışmanın amacı 4-11 yıllık dönemde hastaların ağız içi apareye olan uzun dönem uyumlarını, apareylerin subjektif etkinliklerini ve hastaların aparey kullanımıyla ilgili deneyimlerini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmaya, kliniğimizde 2005-2012 yılları arasında ağız içi aparey tedavisi uygulanarak tedavi edilen bireyler dahil edildi. Bu bireyler telefonla aranarak demografik bilgileri, uzun dönem aparey uyumu, etkinliği ve bireylerin deneyimleriyle ilgili soruları içeren bir anket uygulandı. Elde edilen veriler ortalama ($\pm$ SS) ve frekansları içeren tanımlayıcı istatistikler ile analiz edildi. Demografik değişkenler ile uzun dönem aparey kullanım uyumu arasındaki ilişkiler bağımsız gruplarda t-testi ve Pearson ki-kare testi kullanılarak incelendi.

Bulgular: Çalışmaya toplam 69 birey katıldı (Ortalama yaş:54.4 $\pm$ 10.8 yıl, 17 kadın,52 erkek). Bireylerin % 53.6'sı yükseköğretim ve üstü eğitim seviyesine sahipti ve %56.5'i halen gelir getiren bir işte çalışıyordu. Ağız içi aparey bireylerin çoğu tarafından sıkıntılarını gidermede başarılı (%73.9), kullanımı rahat (%58) ve kullanımı kolayca öğrenilebilir (%88.4) olarak tanımlandı. Ancak bireylerin sadece %31.9'u apareylerini hala kullanmakta olduklarını belirttiler. Ağız içi apareylerin toplam ortalama kullanım süresi 33.5 aydı (SS:41.1 ay; Medyan:12 ay; Min:1 ay; Maks: 132 ay) ve hastaların çoğu (%54.7) apareylerini kullanmayı ilk 1 sene içinde bırakmışlardı. Apareyini hala kullanmakta olan bireyler, kullanmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha gençti (Ortalama yaş: 50.6 $\pm$ 11.9 yıl; P = 0.04). Diğer demografik değişkenlerle uzun dönem aparey kullanımı arasında anlamlı bir ilişki yoktu (P > 0.05). Bireylerin apareylerini kullanmama sebepleri apareye uyum sağlayamamak (%61.7), apareyin ağrı/acı yaratması (%38.3) ve ağız kuruluğu yapmasıydı (%27.6). Apareyin etkinliği (%100), kullanım kolaylığı (%63.6), hastalığın belirtilerinin yarattığı utanç (%31.8), eşlerin isteği (%31.8) ve kolay taşınabilirlik (%27.2) apareyin kullanılmaya devam edilmesinin sebepleri olarak belirtildi. Hastaların çoğu (%69.6) bu apareyi uyku apnesi olan bir tanıdıklarına önereceklerini söylerken, önerilmeme sebepleri kullanım zorluğu (%60), etkin olmadığının düşünülmesi (%35) ve geçici bir çözüm olduğunun düşünülmesi (%5) olarak belirtildi. Apareyini kullanmayan hastaların sadece %37.7'si hastalıkları için başka bir tedavi görmüşlerdi. Bu bireylerde en sık uygulanan tedavi yöntemleri CPAP (%50) ve üst havayolu cerrahileriydi (%30.7).

Sonuç: Hastaların uzun dönemde aparey kullanım uyumları, literatürde belirtilmiş kısa dönem kullanım uyumlarına göre daha azdır. Daha genç hastalar ağız içi apareylerini daha uzun süre kullanmaktadırlar. Apareyin subjektif etkinliği yüksek olmasına rağmen hastaların yarısından fazlası apareylerini kullanmayı ilk 1 yıl içinde bırakmaktadırlar. Uzun dönem uyumunu olumsuz olarak etkileyen faktörlerin klinikte detaylı değerlendirilmesi ve hastaların şikayetlerini giderecek önlemlerin etkili olarak alınması uyku apnesi sendromunun tedavisinde ağız içi aparey kullanımının uzun dönem etkinliğini artırabilir.